

Cắt Bỏ Lưỡi Gà Vòm Miệng

Bác sĩ Tôn Thất Hứa

Cắt bỏ lưỡi gà vòm miệng, một tập quán còn sót lại tại nhiều bộ lạc sống rải rác từ đông sang tây ở lục địa Phi Châu.

Nhóm thầy thuốc của đoàn thiện nguyện công tác

trong chương trình

- Medical Mission Institute -
- Institut Missionnaire Médical -

thường gặp phải những bệnh nhân (bất luận già trẻ lớn bé, trai hay gái) đã bị cắt xén một phần hay toàn bộ lưỡi gà vòm miệng khi họ đến những trung tâm y tế khám hay chữa bệnh.

Câu hỏi được đặt ra: lý do tại sao phải cắt bỏ một phần hay toàn bộ lưỡi gà? Các bác sĩ trong nhóm thiện

nguyên thường không tìm được một câu trả lời chính xác, nhất là tại các vùng quê hẻo lánh, và tại những nơi có các bộ lạc quen sống riêng rẽ trong rừng rú.

1- Cắt lưỡi gà vòm miệng tại Phi châu: một tập quán gia truyền

Cắt bỏ một phần hay toàn diện lưỡi gà, theo lời giải thích một ông thầy thuốc gia truyền cho biết đã thực hiện 45.000 trường hợp, là để chữa nhiễm trùng lưỡi gà (Uvulitis), phương pháp chữa trị này hiện vẫn được phổ biến khắp nước Kenia; còn ở ven vùng biển Victoria / Tansanias, thổ dân tin tưởng là để ngăn ngừa các chứng bệnh ho kinh niên, đau cổ và tức ngực. Một điểm cần phải làm sáng tỏ là bao nhiêu trẻ đã chết do mất máu đưa đến áp xe phổi, thận suy vì không cầm máu được.

Để tìm cho được lý do xác thực phương pháp chữa bệnh cổ truyền, nhóm giáo sư và bác sĩ người Đức đã đến điều nghiên nhiều vùng tại lục địa Phi Châu. Hai nhóm dân thuộc sắc tộc Hausa và Fulani sống ven biên phía bắc nước Nigeria được chú ý nhiều nhất, lý do là vì có đến 95,8% trẻ em của bộ tộc Hausa so với 17,8% trẻ em của các bộ tộc khác được cắt bỏ lưỡi gà vòm miệng (nhóm người Hausa có khoảng chừng 30 triệu sinh sống tại nhiều quốc gia nằm quanh sa mạc Sahara). Theo phúc trình TREVIT (1970), lối chữa trị này nằm trong khuôn khổ truyền thống bắt buộc cho các trẻ sơ sinh, được thực hiện bởi các bà mẹ đã học nghề tại Anh Quốc (khi trở về Nigeria thì lại được tiếp tục huấn luyện bởi các ông lang vườn sinh sống tại địa phương có kinh nghiệm mô xẻ) dưới sự giám sát của bà vợ một luật sư đã có 4 người con được cắt bỏ lưỡi gà.

Trong phúc trình của Giáo Sư Fleischer (thuộc Mission Institut Würzburg), sau khi khám nghiệm 497

trẻ được mổ của hơn 20 bộ lạc lớn nhỏ đã bị mất máu thì có đến 251 cháu (51 %) trong tổng số có dấu hiệu thiếu máu.

2- Cắt lưỡi gà theo truyền thống của sắc dân Hausa và Fulani

Một câu hỏi được đặt ra cho giống dân Hausa & Fulani: tại sao có một số trẻ không được cắt bỏ như truyền thống ngàn năm? thì cha mẹ các cháu ngập ngừng trả lời là vì khi sinh ra các cháu quá yếu, sinh non hay sinh đôi cho nên cuộc mổ xẻ phải đình trệ nhưng chắc chắn sẽ thực hiện khi có điều kiện. Con số tử vong do mất máu, áp-xe phổi, nhiễm trùng thận không thể xác định được.

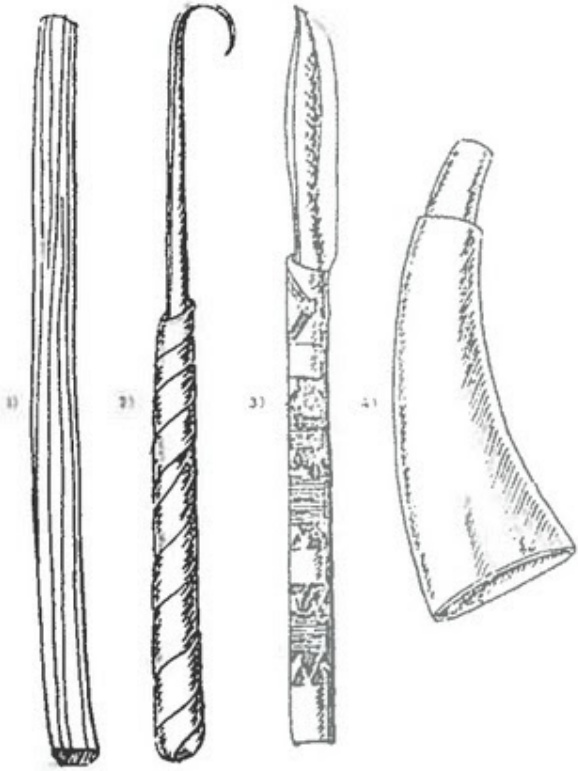
Trong thời gian chúng tôi có mặt – Medical Mission

Institute – Institut Missionnaire Médical – với tổng số 497 cháu nhập viện sau mổ, có ca trẻ bị máu chảy rất nhiều, trẻ lâm vào tình trạng “sốc” xuất huyết cần phải truyền máu. Số tử vong không phải vì mất máu mà do

tình trạng sức khỏe yếu kém có từ trước. Thân nhân cho biết các ông lang địa phương đã khắc phục nhiều tình huống khó khăn. Sung vòm miệng, viêm cổ họng, nhiễm trùng máu, sung phổi hay bệnh sài uống ván (tê ta nốt – tetanus) thường không phải do cuộc mô sinh ra; không ghi nhận có trường hợp khó khăn khi uống nước, thay đổi giọng nói.... Sung hạch cổ (sung cục a-my-đan) ngay khi các cháu đã lớn lên ít xảy ra.

Cắt bỏ lưỡi gà theo quy luật đạo Hồi là phải thực hiện đúng vào ngày thứ 3 sau khi trẻ sinh, ngay tại căn nhà của tổ tiên ông bà. Trẻ bị xóc ngược: đầu quay xuống đất bằng lối kẹp 2 chân, cái lưỡi

được đè bẹp bởi một nẹp gỗ, ông lang cửa mạnh cắt bỏ lưỡi gà nhờ một con dao lưỡi liềm. Ngay sau đó trẻ được uống nước nóng; trẻ con của 2 bộ lạc Hausa và Fulani còn được uống nước thánh Rubutu là một chất lỏng, đã được nấu sôi, chiết từ những vỏ cây “thiên

liêng được thần linh phù trợ” vì họ tin rằng nước thánh Rubutu sẽ giúp không làm cho chảy máu nhiều, và vết cắt chóng lành. Những ông lang vườn được nổi tiếng và gây chú ý trong bộ tộc nhờ thủ thuật nhanh nhẹn, ít biến chứng xảy ra.

Chưa hết vì sau đó vòm cổ họng được nạo một lớp mỏng để chuẩn bị cho răng mọc dễ dàng hơn. Với trẻ gái thì vùng kích động tình dục (mồng gà – clitoris) của phái nữ phải bị xén một phần – không cắt bỏ hết 100% – với cầu mong cho trẻ sớm mang bầu, sinh con để cái nhanh lẹ khi đến tuổi trưởng thành. Liên sau đó trẻ được chùi rửa một cách vô cùng thô bạo – Purgati – để gột sạch những phẩm vật dơ bẩn còn bám vào da trẻ như cứt xu (meconium)..., thời trước còn cạo nhẵn lớp tóc, sau này người ta bỏ tục lệ này đi. Để che chở cho trẻ trước những chông gai của cuộc đời, người ta còn cho trẻ đeo chặt những vòng, kiềng nơi cổ, khuỷu tay, khớp háng, khớp gối...

Các bộ tộc châu Phi còn tin rằng cắt bỏ lưỡng gà có thể tránh được bệnh sốt “hakin wuya” – (Uvulafieber): lưỡng gà phình lên rồi vỡ tung ra, trong giai đoạn này sẽ làm trẻ khó ăn, khó nuốt, mửa ọe ... rồi chết. Một điều đáng chú ý cần nhắc lại là dường như chỉ có hai bộ tộc Hausa và Fulani vẫn tin tưởng tuyệt đối rằng phương pháp duy nhất để cho trẻ khoẻ mạnh là cắt bỏ lưỡng gà đi, trong khi những bộ lạc khác không cắt bỏ ngay sau khi trẻ mới sinh ra mà chỉ xử dụng thủ thuật này khi trẻ bị ho, khó thở....

3- Lời bàn của y học tây phương

Dưới kính lúp y học tây phương, sự cắt bỏ lưỡng gà vòm miệng trẻ sơ sinh thật đáng quan tâm và cần phải sửa sai vì những chữa trị chỉ dựa trên nền tảng của y học

cổ truyền lục địa Phi Châu. Một điểm được ghi nhận nơi đây là sự mất máu không nhiều thì ít trên một cơ thể mới sinh nhỏ tí teo ẻo ọt đang thiếu máu và thiếu chất sắt (thành phần chủ chốt tạo tế bào máu) rất dễ mang lại tình trạng “sốc” mất máu.

Bên cạnh đó là vết thương tự tạo mới với một bề mặt khá lớn tạo thành cửa ngõ cho nhiều loại vi trùng gây bệnh xâm nhập dễ dàng vào cơ thể của trẻ. Điểm cũng nên lưu ý đến là các hạch bạch huyết vùng cổ (trung tâm đề kháng cơ thể chống lại sinh vật lạ đang xâm nhập) phải cần có một thời gian tối thiểu để hoạt động; các hạch bạch huyết vùng cổ bị kích thích mạnh bởi vết thương mới do sự cắt bỏ lưỡi gà và nạo vòm miệng là một đề tài nghiên cứu để cho biết cách phòng ngừa các bệnh vùng cổ.

“Uvulafiebers” làm cho y học tây phương nghĩ đến bệnh Diphtherie, nhưng loại bệnh Diphtherie lại không thường xảy ra tại xứ Nigeria. Dịch bệnh Quai Bị “Masernepidemie” với cơn ho dữ dội đờm dãi đặc.... phải chăng đó là lối chữa bệnh mà tổ tiên nhóm người Hausa và Fulani đã nghĩ đến ??

Dựa theo những thông tin đăng tải thì hai nhóm bộ tộc Hausa và Fulani theo đạo Hồi, nên có lẽ vì thế mà triết lý của đạo Hồi đã ảnh hưởng trên phương pháp này. Sự cắt bỏ lưỡi gà vào ngày thứ 3 là bước đầu làm sạch thân thể cho trẻ mới sinh, để chuẩn bị cho một thánh lễ quan trọng đúng vào ngày thứ 6 là ngày lễ đặt tên cho trẻ.

Bác sĩ Tôn Thất Hứa
tháng 08 năm 2017

Tia Nhìn Tím Lá

Nhất Phương

Chiếc Silver Gray Corvette chậm chậm chạy qua chạy lại con đường ấy nhiều lần rồi ngừng hẳn. Cửa mở, người mệnh phụ trong bộ suite tiệp màu cùng chiếc xe thông thả bước xuống. Dáng dấp nàng thanh thoát, tuy phục sức giản dị nhưng khá lịch lãm. Tên nàng là Sương Pha, cẩn thận nhìn vào mảnh giấy đang cầm trên tay, lặng ngẫm ngôi biệt thự khang trang trước mặt rồi tự nhủ:

-Đây là nhà của Tú Giang sao? Chắc không sai vì địa chỉ y chang như trong giấy. Nhà đẹp và nên thơ quá chừng chừng.

Sương Pha trầm nghĩ trong niềm hân hoan nên mạnh dạn đưa tay bấm liên mấy lần chuông. Bức màn ren tím nhạt nơi khung cửa sổ hình vòng cung chợt khẽ lay động, để hở một khoảng tối nhỏ xíu bằng mấy ngón tay cũng...chưa kịp lớn, đang táy máy lần mò mân mê mép vải.

Sương Pha rộn ràng lên tiếng trước:

-Giang, Giang ơi,... có phải Giang không? Sương Pha đến rồi.

Im lặng...im lặng...ôi sao lạnh lùng khiến mình nóng lòng quá, nhưng Sương Pha vẫn kiên nhẫn đợi... Một con mắt, hai con mắt, rồi cả khuôn mặt ngơ ngác như nai của đứa bé hiện ra trước ánh nhìn vừa ngạc nhiên lẫn lo lắng của người khách mới. Chẳng lẽ mình đến lộn nhà sao? Tú Giang đã nói, hiện nay đang chỉ ở một mình?

Tình cờ gặp lại Tú Giang vài tuần lễ trước, Sương

Pha mới biết cô bạn thời trung học, không những đang sống tại Mỹ (sao không ở Pháp với song thân vậy hở?), mà lại còn khá gần nhà Sương Pha, chỉ chừng non ba mươi phút lái xe.

Mất tin nhau trờm trờm nửa thế kỷ, kể từ niên học cuối, khi mùa Phượng ấy tàn rụng tan hoang. Rồi chiến tranh làm ly tán, người về quê, người theo gia đình sang Pháp. Thư từ không đến tay nhau, biết bắt đền ai đây chứ?

Đường như không gian khe khẽ động, âm thanh vắn khóa và cửa mở. Rồi...ngạc nhiên đến độ không một ngôn từ nào được dùng, cho dù chỉ để thẳng thốt gọi tên. Nhìn nhau, chỉ biết nhìn nhau, tím lịm lá Thời Gian. Người đàn ông hiện ra nơi khung cửa, trước mặt Sương Pha, vẫn ánh mắt biết cười xen lẫn chút nghịch ngợm, bất cần đời, nhưng trang phục...mượn của ai vậy chớ?

Sương Pha đứng yên, bối rối nhìn người bạn năm xưa, “im lặng, xanh xao tiếng nói rồi”. Nàng thắc mắc tự hỏi:

-Cầm Giang vào quân đội hồi nào mà bộ đồ lính trên người anh, thuộc về Thiên Kỷ trước, của Sài-Gòn long đong, của thời chinh chiến cũ, của những ngày hào hùng, ngang tàng và đầy áp mộng mơ, có lẽ không bao giờ tìm thấy lại sau này, mãi mãi.

Tú Giang cũng vừa bước đến cùng đưa bé mắt nai:

-Tú Giang muốn dành cho Pha một ngạc nhiên kỳ thú, không được khóc đó nghe, bé Tu của ai ơi!

Quay qua đưa bé Mắt Nai, Tú Giang khẽ đưa tay cháu cho Sương Pha nắm:

-Chào bà đi con. Đây là cháu Diễm Hoa Liên, cháu ngoại của anh Cầm Giang nè Pha.

Giọng nói Tú Giang vẫn luôn êm đềm và thân thiết biết nhường nào. Cầm Giang, tên người thương phé

binh vừa mở cửa, vẫn môi cười không tròn nụ, giọng trầm nhỏ khẽ đưa như nửa nốt nhạc dạo lưng chừng dở dang, hòa âm điệu buồn phân ly:

-Còn chưa chịu vào nhà, bộ định khởi động cuộc “biểu tình” chống “giặc” xâm lăng một lần nữa, ngay bây giờ hay sao vậy?

Sương Pha mở to đôi mắt, ngập ngừng hỏi Cẩm Giang:

-Là anh sao? Anh từ đâu hiện ra vậy? Trời ơi, Tu có nằm mơ không? Diễm Liên nói...vợ anh nói...anh chết rồi mà?

Vẫn tươi nửa nụ cười, anh ngạo nghễ:

- Thì đã chết theo vận nước, chớ có sống đâu mà... sợ dữ dzậy, cô bé?

Trong trạng thái mơ hồ, nhịp tim lỡ nhịp, Sương Pha ngược nhìn Cẩm Giang bằng chéo mắt có đuôi:

-Cô bé? Anh còn dám gọi tui là cô bé? Tròm tròm nửa thế kỷ mình lạc nhau, mặc dù chưa bao giờ hứa hẹn đi cùng, dù chỉ chênh vênh mấy bước chung đường chung phố. Anh có biết bây giờ tui bao nhiêu tuổi rồi không mà dám...?

-Tình bạn thật thà không có tuổi. Tình tri âm càng nhiều tuổi càng đậm thắm chứ sao. Mới năm mươi năm, lâu lác gì đâu chứ, Sương Pha có phải là bé Tu đầy tự tin của Sài-Gòn xưa không vậy?

Không gian bất chợt nhòa nhạt, mịt mờ. Sương Pha không ngờ mình vẫn còn tồn đọng khá nhiều nước mắt nên chưa muốn bước vào. Nàng chợt nghĩ, lỡ gặp rồi thì cứ đứng nửa trong nửa ngoài hàng hiên hội thoại cùng quá khứ cũng vui mà...

Nhưng Tú Giang đã hậm hực tiếp lời, cố ý o ép người bạn cũ:

-Trời ơi hai người vẫn hoài “gấu ó” nhau như trước.

Có chịu vô nhà hay không thì bảo?

Ngập ngừng bước qua ngưỡng cửa nhà anh em Cẩm Tú, Sương Pha chợt cảm nhận tâm hồn mình như được chính thức chui vào cỗ máy thời gian, tìm về một thuở ấu thời trên quê mẹ.

.....

Quá khứ của chúng tôi, một nhóm bạn gấn bó keo sơn cho đến niên học cuối, theo khuôn mặt của người vừa được gọi Cẩm Giang, ủa về như cơn bão ngang tàng đang đổ bộ lên hải đảo Puerto Rico. Hình ảnh Sài-Gòn dấu yêu lãng đãng hơi sương mờ buổi sáng. Cẩm Giang và ngôi trường thi Lê Bảo Tịnh. Cẩm Giang và thói quen sưu tầm...bảo vật Á Đông. Cẩm Giang với tiếng đàn tuyệt kỹ. ...và giờ đây, trước mặt Sương Pha, Cẩm Giang là “cựu người hùng” của núi sông một thời tràn lan khói lửa, trong sắc áo hoa Biển Thái Bình bát ngát bọt sóng hợp tan. Phải như vậy chớ, bởi “cuộc đời cũ” của chúng tôi gắn liền với chiến tranh, với sự hy sinh vô bờ trải dài qua nhiều thế hệ.

Chỉ mấy phút phù du gặp lại bạn bè xưa, bé Tu, người yêu ngát ngậy hoa Tulip, được bạn bè đặt biệt danh là “Tu-Hú”, quên hết hiện tại. Tâm trạng xuyên xao đậm màu kỷ niệm, Sương Pha như chìm đắm vào vòm trời tự do thơ mộng của phân nửa cuộc đời mình...

Đất nước Việt Nam quá xinh tươi cảm tú, như tấm nhan sắc ngọc ngà của cô gái thanh tân lồng khung êm ấm trong tuyệt đại gia đình, dưới cả hai nền Dân Chủ Cộng Hòa, mặc dù “người đẹp thì gian truân khổ ải” không thể tránh bởi nhiều nguyên nhân, nội tại lẫn ngoại tại. Nếu tính từ khi bến bờ bị phân chia cho đến mùa thi năm ấy, phần đất hậu phương vẫn chìm đắm trong bầu không khí yêu thương, lồng lộng gió nhân hòa. Sắc đẹp của miền đất quê hương bên này bờ Bến Hải chỉ

vừa ngấp nghé mười bốn tuổi mộng mơ kiều mi, luôn được bảo vệ nâng niu bởi các Thê-Hệ-Thanh-Niên tràn đầy nhiệt huyết. Thủ đô Sài-Gòn quá tuyệt vời về mọi phương diện, nên Sương Pha đã quyết tâm độc quyền chiếm hữu “Nó”. Thành phố nắng vàng êm, không bao giờ Sương Pha dám nghĩ có ngày Nó sẽ bị bức tử, hoặc tự ý ruồng bỏ mọi người để sống chung “hòa hợp hòa giải” với bất kỳ thứ gì mà Sương Pha định nghĩa là giặc. Bởi ở đó là hơi thở, là giọt chiều vàng rơi trên tóc xanh, là ngọn sóng đại dương trắng xóa rộn ràng tà áo Gia-Long. Sài-Gòn là hậu phương an bình với 24 giờ phép của các “người hùng” vừa hiên-ngang vừa nghên-ngang bạt mạng. Sài-Gòn là màu hồng của ly kem dâu Đà Lạt, trưa thứ bảy rộn ràng dạo phố triền miên cùng đám bạn giỡn phá thân sâu, đến khi chăm chỉ học hành cũng chẳng ai bì kịp. Sài-Gòn với Nữ Quân Nhân, đại diện lớp cháu con hậu duệ, oai phong lẫm liệt của Hai Bà. Sài-Gòn nổi tiếng văn minh với hàng hóa thượng thừa ở Thương Xá Tax, Thương Xá Crystal, Thương Xá Eden... có nơi để thưởng thức cà-phê hảo hạng Pôle Nord, Givral, La Pagoda, Continental; có rạp Rex chiếu những phim mới nhất cùng dàn diễn viên lừng danh trên thế giới thời bấy giờ.

Không biết động lực nào thúc đẩy mà đám giặc quyết tâm tàn phá đất nước, cố ý hủy hoại hầu hết các di tích Văn-Hóa-Tuyệt-Vời, tài nguyên độc nhất vô nhị của Miền Nam? Hay họ cố tình thay đổi tất cả để biểu dương sức mạnh của một lần mập mờ, giành giật được hai từ “chiến thắng”? Rạp Rex đẹp xinh có tội tình gì?!! Hay chỉ đơn thuần nơi đó đã dám ngang nhiên trình chiếu nhiều ngày “bộ phim phản động Doctor Zhicago”, cặn kẽ phơi bày thảm cảnh bần hàn đói khổ của cuộc sống khi tự do bị bức tử? Nhân phẩm của giới trí thức

được nâng cao bằng giá trị của những bó củi khô, những manh vải rách, rập khuôn như xã hội Miền Nam sau ngày đổi ngôi tan tác. Ôi Dr. Zhicago, ôi Omar Sharif, ôi cuộc đời chung huy hoàng của Thế Hệ chúng tôi.

Cũng tại thành phố này Sương Pha gặp gỡ Cẩm Giang mới từ Pháp về. Song thân anh đều làm việc tại Paris. Mặc dù có tinh thần yêu nước, yêu các nét đặc thù của phương Đông, nhưng trong nếp sinh hoạt hàng ngày, anh chưa hề biết mùi thuốc súng của chiến trường. Là nhạc sĩ Dương Cẩm tốt nghiệp tận trời Âu, các nơi anh đến để trình tấu xa lạ dòng âm thanh Quê Mẹ. Muôn ngàn ký hiệu hào hoa, êm đềm của dòng nhạc Tây Phương khác hẳn “những đóm mắt hỏa châu” hom hem, nhòa nhạt lập lờ, là thứ mà Sương Pha dùng làm mền ấm êm thêm giấc ngủ.

Sau ngày biết Cẩm Giang là anh của Tú Giang, người bạn đồng môn thời trung học, Sương Pha đã khuyến dụ anh nghe nhiều nhạc Việt. Những bài hát mà mỗi nốt bổng trầm là mỗi nhát dao đâm thấu tim gan những người yêu nước, yêu cuộc sống tự do tự tại trên mảnh quê hương gập ghềnh khói lửa đạn bom. Sương Pha lớn dần theo cuộc chiến tranh phi lý phi nhân bắt buộc phải chung cùng. Quân dân đều hết lòng nói gót Tổ Tiên phòng chống ngoại bang xâm lược dưới mọi hình thức để gìn giữ từng mảng rừng khe núi dấu yêu. Một lần trong “ngày xưa” ấy, ở ngôi nhà đường Tú Xương, Pha đã từng nói với Cẩm Giang:

- Mặc dù Pha may mắn được trải qua suốt quãng đời thơ trẻ ở một “vương quốc” vô cùng thân tiên đầy “quỷ ma”. Nhưng cuộc nội chiến càng ngày càng khốc liệt trên quê hương khiến Pha dần dần thích nghe nhạc viết về chiến trường, về cuộc sống của Lính đang ngày đêm giết giặc; về những hy sinh, những đổ vỡ mất mát nơi

trận địa. Có lẽ đó là môi trường sống mà Pha và các bạn không những phải đối diện, mà lại còn được rèn luyện để biết trân quý đời sống thực tế cho đúng nghĩa, cho đúng bản phận làm công dân lương thiện ở hậu phương. Xin lỗi Giang, chúng ta là hai thái cực, bởi Giang là hậu thân của Frédéric Chopin, của Franz Schubert. Còn Pha, tuy phận nữ nhi, nhưng là nữ nhi của thời chiến, nên Pha tự nguyện chấp nhận mọi tình huống nếu có thể, để được sốt chia hầu hết mọi điều bất hạnh mà cha-anh-bạn-bè Pha ngày ngày bắt ngờ phải gánh chịu, bắt buộc phải trải qua...

Khi biểu tỏ lập trường như thế, Sương Pha muốn dứt khoát, và võ đoán rằng Cẩm Giang cũng sẽ tự nguyện biện, đổ lỗi cho hoàn cảnh, cho môi trường sống khác biệt của mình. Ai ngờ, kèm theo nửa nụ cười, anh trả lời thật nhanh, không hề đắn đo nghĩ ngợi:

-Dễ thôi, điều kiện cần và đủ để làm bạn với Pha là hạn chế chơi với Chopin để nhảy múa tung tăng dưới vòm ánh sáng lơ lửng lung chùng trời chứ gì, phải không cô bé?

Anh thật là thông minh tế nhị, nhưng, từ lần hứa hẹn ...bằng quơ đây đó, rồi chia tay cho đến bây giờ, vừa đầy nửa Thế Kỷ. Cô bé chân sáo ngày xưa không những đã trở thành “bà lớn” vì mang hai màu tóc, mà lại còn là một... cụ ngoại, bỗng hãnh diện ngầm khi vô tình “lôi kéo” được về cho Hải Quân một chiến sĩ gan lì.

Sương Pha cười tươi thích thú:

-Không ngờ anh đã thật sự trở thành Thương Phế Binh của “Ngụy”. Có thể vậy sao ta?? Một điều lạ nữa, nếu năm xưa, vì muốn làm bạn với Pha, Giang nhất định bỏ Chopin để làm lính “Ngụy”, sao không đăng vào Thủy Quân Lục Chiến như anh mong muốn, lại làm Lính Thủy chi vậy?

-Khác gì đâu chứ. Hải Lục Không Quân, Biệt Động Quân, Địa Phương Quân, Nghĩa Quân...cũng chỉ là tên gọi. Binh chủng nào cũng là Lính, cũng cùng nhau phòng chống ngoại xâm, hy sinh tất cả để bảo vệ quê nhà thôn xóm. Hơn thế nữa, cả hai đều mang chữ Thủy. Sương Pha quên biển rồi sao?

-Trời đất, người gì đâu kỳ cục, cứ làm theo ý muốn của người khác không hà.

-Làm cho mình vui một, làm cho người khác vui mười. Huông chi, người đó lại là người mình quý mến.

Nói xong, Cẩm Giang bất chợt quay đi để bông bé Diễm Hoa Liên, đồng thời cũng mời mọc Sương Pha:

-Thôi nhé, chúng ta vào phòng ăn dùng cơm tối với nhau, tha hồ ôn thêm chuyện cũ. Nhưng...Đây giao hẹn trước đó, đừng nhắc đến Diễm Liên. Phần đời có cô ấy, Giang tự nhủ lòng không nhớ nữa.

Pha mở tròn đôi mắt:

-Có phải...chỉ vì Diễm Liên đã tự ý trả những sợi tóc ngày xưa lại cho Pha?

Giang nghiêm nghị:

- Sương Pha hãy quên đời làm bé Tu, đừng nên can dự vào bất cứ chuyện gì không liên hệ đến mình, làm ơn đi nhé.

.....

Suốt đêm hôm đó là một đêm bập bùng quá khứ. Ba người bạn hạnh phúc bên nhau ôm ấp chuyện đời thường. Làm sao có thể lấp đầy khoảng cách mấy mươi năm vào chỉ một đêm nay? Tú Giang bỏ cuộc giữa chừng, nhưng vẫn nằm khoanh tròn trên ghế, khe khẽ góp lời những khi có điều chi sôi nổi loáng thoáng đụng đến tên nàng. Càng về khuya hai người còn lại càng trở nên xa vắng, hai đôi mắt quàng sâu thăm thăm tia nhìn tim tím lá sâu đông. Sầu đông đếm đến bao giờ mới đủ?

Giọng Cẩm Giang thâm trầm gợi khơi những mẩu chuyện lưng chừng của “một thời đã lỡ”. Đường như anh muốn biểu tỏ một vài điều khá tế nhị, theo kiểu “thư viết dừng xong thuyền trôi chớ đỗ, để ngàn xưa lơ lửng đến ngàn sau”(thơ Hồ Dzếnh).

Giang kể, vào lính rồi, anh ở lại Việt Nam không về Pháp nữa. Nhiều lần đứng trước cổng trường đường Phan Thanh Giản, rồi Bà Huyện Thanh Quan... Đóa hoa Tulip năm nào, giờ này em ở đâu giữa rừng hoa khoe sắc mỹ miều lứa tuổi vàng của tương lai đất nước?...

Đêm càng sâu càng dễ cạn. Tia nắng đầu ngày thập thò đáp xuống hàng cây dương, Sương Pha chuẩn bị rời từ biệt:

-Giang nè, hôm nay gặp lại, vừa chẵn tròn năm mươi lần Mai nở, ngoài chuyện phân ly nuối tiếc giữa Đó và Đây mà chúng mình khơi gợi suốt đêm qua, còn chuyện gì đáng nhớ nữa không Giang?

-Chắc chắn không thể không có. Chỉ là...có không chính tại lòng mình muốn có muốn không!

-Chèn ui, sao lại trả lời theo kiểu...no-man's land đáng phạt điểm hạnh kiểm, mặc dù không sai chút nào. Cám ơn về tất cả mọi điều Giang chia sẻ. Năm-Mười-Năm, khoảng thời-gian-định-mệnh có phải không? Định-Mệnh của đất nước, của con-người, của bạn bè, của Giang của Pha...và của cả Cỏ-Cây trên Quê-Mẹ.

-Những gì xảy ra trong mùa Xuân năm mươi năm trước đã đốt cháy hết nguồn Hy Vọng cuối cùng được gìn giữ quê hương. Cũng từ đạo ấy trở đi, chúng mình mới bắt đầu bị mất nhau, mất ngọn mất gốc, mất máu mất thịt, mất cả ngôi nhà VN, Pha biết hết rồi mà. Đừng hỏi nữa nhưc đầu lăm bé Tu oi.

Pha nhìn Cẩm Giang kinh ngạc, không lẽ anh...

-Lại nhìn Giang bằng ánh mắt tím lịm thu vàng. Có

phải Pha luôn nghĩ rằng Giang vô tâm, bởi sau khi tàn cuộc nắng mưa, Giang quay về sống với âm nhạc, quên hết những đêm lên đèn nhìn sao trôi theo tàu chiến? Pha còn nhớ câu hát “người ơi, khi cô quên là khi lòng nhớ thêm” chứ? Sự tàn phá của chiến tranh sau cái Tết ấy, mặc dù đã năm mươi năm, sẽ như vết khắc vết chàm, đóng thật rõ nét lên những khuôn mặt vô thần, vô lương tâm, vô tổ quốc.

-Ai nhớ ai quên làm sao ai biết, nhưng dường như lòng Pha không muốn nhắc đến chút nào Giang biết không? Với thời gian, với khoảng cách vô cùng, vết chàm xâm ấy bỗng trở thành cái chấm nhỏ lẫn vào cái chung (mượn chữ của nhà văn Hoàng Anh Tuấn), tuy không còn phân biệt, nhưng tự thân nó biết lẫn trốn thật sâu vào góc mắt, xốn xang đêm ngàn giọt lệ rơi mỗi khi liếc ngó xuống từng trang Lịch Sử đoạn trường.

-Bắt đầu ngày mới rồi, chúng mình sắp chia tay lần nữa. Ngoài “định mệnh đã an bài”, Pha không còn thứ gì muốn gửi lại cho Giang sao? Lửa đang đốt cháy Hiệp Chung Quốc Hoa Kỳ, một lần nữa, bạn bè chúng mình phần nào cũng bị mất ngọn mắt góc, mất máu mất thịt, mất cả nơi nương náu...

Bước qua ngưỡng cửa, Sương Pha đắm thắm nhìn Cẩm Giang, với tia nhìn không phải “chỉ bây giờ mà đã có từ xa xưa lắm, không phải chỉ bây giờ mà sẽ còn lưu luyến mãi đến ngàn sau”:

-Nhiều lắm. Ngoài nguồn hy vọng cho sự sống, Pha còn gửi tặng cho Giang những thứ “còn” rất thật, rất bao la... “còn Trời, còn Đất, còn Người, còn Con Trăng ngắm trùng khơi Quê Nhà.

Từ chiếc bàn cao nhất của nhà hàng quen dọc bờ Pacific, Sương Pha nhìn ra dãy đồi đang lằng đằng mây

sương. Biển êm. Chiều lặng gió, sao lòng Pha như ly chanh giấy nguyên hương, tuy tươi mới nhưng thiếu ngọt ngào, thâm thấu đến bão hòa nước mắt của đại dương, mặn đắng giọt sầu?

Con người tuy là một sinh vật bí hiểm, nhưng trời sinh ra đã biết yêu gia đình, lớn lên còn biết yêu đất Tổ, yêu đồng loại, yêu bạn bè cùng chung tri thức, họ ngậm hãnh diện khi có được nhau trong cuộc đời chung. Sương Pha thoáng nghe trong trái tim mình, những tiếng đàn du dương tuy chưa tròn nốt bổng trầm, đang lan tỏa giữa tầng không, hòa quyện cùng lời ai hát mơ hồ tô thêm màu tiếc nuối: “từ khi ban sơ...vẫn chờ một câu nói, mà giờ biệt ly không một lần hé môi?”... (Chuyến Đò Không Em của Nhật Ngân).

Có thật nàng yêu thích Cẩm Giang hay chỉ mến mộ tài năng và khí khái của anh? Đối với Sương Pha, Cẩm Giang đúng nhiều hơn sai, bởi anh là người của âm nhạc nên mọi thứ cảm nhận có chút chơi vui phơn phớt ngọt của Maple, bàn bạc sắc màu của “Mother’s Herbs”, phẳng phát nhẹ nhẹ hương Kale, hòa quyện bông bênh vào thế giới tuy vạn trạng muôn hình, nhưng luôn đẹp và lãng mạn như những bài hợp tấu.

Sau ngày thả trôi những sợi tóc trên khung lụa vào lòng biển thẳm, Sương Pha những tưởng Cẩm Giang phải và đã hoàn toàn thuộc về Diễm Liên, về khoảng không êm đềm trong quá khứ mà các nhân vật chính đều cố gắng đóng tròn vai đảm nhận. Sương Pha tự nguyện thua thiệt phần mình. Cẩm Giang khác gì đã chết theo một nghĩa mơ hồ nào đó. Sao bây giờ lại...

-Thưa bà, mời bà xem thực đơn.

Tiếng người waitress đưa Sương Pha trở về thực tại. Chiều nay nàng đến đây một mình để ngắm biển, để tự điền đáp số đúng vào bài toán Thời-Gian, nhất là để vẽ

lại những hình ảnh ảo trong các ngăn tim khép kín của chính nàng. Vậy có nên cầm lấy tấm thực đơn không?

Sương Pha ôn tồn nói với cô hầu bàn đang chờ đợi:

-Xin cô pha dùm cho tôi một ly Galliano, không cần đến phần rượu Vodka, làm ơn thay vào đó bằng nhiều sắc vàng cam hơn một chút, màu của sự chiến thắng nội tâm mình...

-Xin lỗi, bà vừa nói gì???

.....

Không gian mờ ảo, trí tưởng Pha bỗng âm thầm vờn bay, song hành với gió trùng dương...Bên kia biển vẫn là quê nhà, là đất nước dấu yêu. Tuy Sương Pha không thể trực tiếp ngắm nhìn, nhưng bằng hồi ức của trái tim, hơn bao giờ hết, nàng cảm nhận thật rõ ràng, phân nửa cuộc đời thơ trẻ của nhóm bạn ngày xưa vẫn còn đậm đà im lìm nơi đó.

Nhìn ly Galliano vàng óng, sóng sánh gọi mời, nàng chợt cất tiếng hỏi:

- Nếu tình bạn thật thà không có tuổi, hai người quen xưa bắt đầu sống lại cùng thời quá khứ được không?

Dường như “ly rượu Nội-Tâm” chỉ chờ có thế, điệu dàng nghiêng môi cười nửa nụ, khe khẽ hỏi lại nàng:

-Bà muốn bắt đầu lại từ lúc nào vậy, thưa bà?

-Từ lúc Người-Bạn-Kia trở thành “Thương Phế Binh” của “Ngụy”.

Nhất-Phương

Tưởng Niệm Đề Tấn Bước.

“Nhật tân, nhật nhật tân, hựu nhật tân”
(sách Đại Học)

Phạm Quốc Bảo.

Lời ngỏ: Mới đây, tình cờ đọc lại bài này, tôi viết cách đây trên hai năm rồi, từ thời tổng thống Obama đến nay đã qua thời của ông Trump, gần hết một năm nữa rồi, thế nhưng hầu hết các sự kiện bạo loạn có tính cách khủng bố không những vẫn xảy ra mà còn gia tăng cường độ và số lượng nữa, tôi nảy ra ý định thêm thắt vào một số dữ kiện cập nhật mới và cho đăng sau đây. Trân trọng.

Memorial Day mỗi năm theo chu kỳ biến chuyển của thời gian vừa trở lại trên đất nước Hoa Kỳ. Những hình ảnh xuất hiện trên tivi lẫn những chi tiết diễn ra liên quan đến ngày này mà tôi có cơ hội chứng kiến và chiêm nghiệm được, đã khiến cá nhân tôi tự ý thức một vài điều. Một vài điều ấy có thể ‘cũ người’ nhưng ‘mới ta’. Rồi tôi lại tự liên tưởng đến những gì liên tiếp cứ thế mà nảy sinh ra trong tâm thức của tôi, theo như phương cách tôi vẫn thường tạo nên những bài học cho chính mình.

Tưởng niệm trong thúc đẩy vươn tới đời sống.
Vào Google, đánh hàng chữ Memorial Day, một loạt các tiết mục liên quan đến ngày này lần lượt hiện ra trên màn ảnh computer, ta có thể tóm tắt như sau: Ý tưởng về ngày lễ Memorial Day này đã bắt đầu từ thời gian sau cuộc Nội Chiến Hoa Kỳ (Civil War, 1861-1865) nhằm vinh danh tất cả những ai chết trong chiến tranh ấy, dù thuộc quân Miền Bắc (the Union) hay Miền Nam (the Confederate). Sang đến thế kỷ thứ 20 thì ngày lễ được minh danh chung cho bất cứ ai là quân nhân Hoa Kỳ. Được quốc hội liên bang chính thức hóa vào năm 1971; và vài năm sau đó, dù vẫn khác biệt vài điều lễ tế, ngày lễ ban đầu có tên là Decoration Day đổi thành Memorial Day (Ngày Tưởng Niệm), được ấn định vào ngày Thứ Hai của tuần lễ cuối tháng Năm hằng năm. Ngày này cũng là ngày bước vào hè và mùa nghỉ hè, các công sở bao gồm cả trường học các cấp đều nghỉ, người dân thường xin nghỉ ngày này và cũng có một số hàng quán tự động đóng cửa. Ngày này đến nay đã trở thành truyền thống bao gồm những buổi lễ kỷ niệm và

đại nhạc hội do chính quyền liên bang lẫn tiểu bang, địa phương tổ chức. Song song đây còn dân chúng và hội đoàn khắp nước Mỹ cũng tung bừng tham dự các cuộc thi đấu thể thao, ăn uống và vui chơi với gia đình.

Riêng về buổi lễ Memorial Day năm nay chính thức do chính quyền Hoa Kỳ tổ chức thì đầu tiên là bản tin do ký giả V.Giang viết và đăng trên nhật báo Người Việt số ra ngày thứ Ba, 26 tháng Năm, 2015, có tựa đề “ Tổng Thống Obama tưởng niệm chiến sĩ trận vong”, nguyên văn: “ARLINGTON, Virginia (AP) - Tổng Thống Barack Obama hôm Thứ Hai đã đến tưởng niệm chiến sĩ trận vong tại Nghĩa Trang Quốc Gia Arlington, đặt vòng hoa trên Mộ Các Chiến Sĩ Vô Danh và nói rằng, “Dân chúng Mỹ sẽ không bao giờ có thể bồi hoàn tất cả món nợ đối với những người đã hy sinh.”

Lên tiếng trước các sĩ quan quân đội, gia đình những người đã hy sinh và đám đông khoảng 5,000 người, ông Obama cũng nhắc nhở rằng đây là lần đón lễ Chiến Sĩ Trận Vong đầu tiên trong 14 năm qua trong hoàn cảnh các binh sĩ Mỹ không phải tham dự vào một cuộc chiến lớn.

Ông Obama nói rằng phần lớn quân chúng Mỹ vẫn không hoàn toàn hiểu về những hy sinh của con số 1% người dân đang phục vụ trong đạo quân hoàn toàn tình nguyện của quốc gia.

Ông gọi Nghĩa Trang Quốc Gia Arlington không chỉ là nơi yên nghỉ của các anh hùng, nhưng còn là phản ánh của nước Mỹ, kể cả lịch sử và sự đa dạng. Trong khi đó, tờ O.C. Register cùng ngày đăng lại trên trang News 4 bài viết của Steven Mufson gốc từ The Washington Post, với cái tit “Obama At Arlington Pays Tribute For A ‘Debt We Will Never Repay’ mở đầu bằng đoạn văn “ Washington. Tổng thống Barack Obama đã

đánh dấu Ngày Quốc gia Tưởng Niệm bằng (hành động qua việc) đặt vòng hoa tại Phần Mộ Chiến Sĩ Vô Danh ở Nghĩa Trang Quốc Gia Arlington và lên tiếng cảm ơn sự hy sinh của các binh lính Hoa kỳ và gia đình từ Đệ Nhị Thế Chiến kéo dài cho đến chiến cuộc Afghanistan. Ông Obama đã tuyên bố, đây là “một món nợ chúng ta

không bao giờ trả dứt được”.

Rồi, cũng vẫn trên Google nhưng khi đánh vào hàng chữ Memorial Day 2015, chúng ta thấy một loạt hàng trăm đề mục khác nhau tường thuật những sự kiện xảy ra trong dịp này ở khắp 50 tiểu bang Hoa kỳ lần lượt hiện ra trước mắt. Trong đó, theo tôi, đáng chú ý nhất phải kể đến sự kiện bạo động ở Chicago từ chiều thứ sáu (22/05) đến sáng sớm thứ Ba (26/05) xảy ra 56 vụ nổ súng, 44 người bị thương và 12 chết... Và tối một ngày của cuối tuần Memorial Day, ở Hawaii, người ta tổ chức buổi lễ thả hàng ngàn chiếc thuyền nến hoa đăng xuống biển để “nhắc nhớ những ai hiện đang sống nên biết rằng đừng để những hy sinh trong quá khứ thành vô ích mà phải biết vươn lên, tiếp tục chiến đấu cho tự do và công bằng nhân loại. Mặt khác, buổi lễ này

cũng nhằm tưởng niệm nạn nhân động đất- sóng thần ở Nhật Bản (vào mùng 7 tháng 4 năm 2011, khiến 15,891 người chết; 6,152 người bị thương; 228, 863 người mất nhà ở), và trận động đất 7.8 vào ngày 25 tháng Tư 2015 tại Nepal khiến gần 9 ngàn trẻ chết và 21 ngàn trẻ bị thương. Các trường học ở xứ sở Nepal dự trữ mở cửa lại vào 15 tháng Năm này nhưng theo cơ quan UNICEF ước tính thì có đến gần một triệu trẻ chưa trở lại lớp học được như thường lệ”[Theo “ Helping Nepal children cope with quake trauma bài của Bhrikuti Rai, trang A3, LATimes Thursday, May 28, 2015.]

Tưởng niệm được hiểu một cách tích cực và bao trùm.

Mấy nội dung nêu trên ít nhất dẫn dắt chúng ta vào một chú tâm khác biệt nhau, đưa đến những suy nghĩ khác nữa.

Riêng cá nhân tôi thì: Đầu tiên, trong tổng số trên hai mươi ngày lễ hằng năm ở Mỹ, Memorial Day là một trong những ngày lễ lớn và quan trọng bậc nhất của dân Mỹ. Ít nhất thì cá nhân tôi cho là như vậy. Nhưng nếu July Fourth, Ngày Lễ Độc Lập có nội dung nhấn mạnh đến lịch sử lập quốc. New Year đánh dấu ngày mở đầu một năm. Thanksgiving và Christmas nặng chất tôn giáo và tín ngưỡng. Labor Day nhắc nhở đến nhu cầu sinh hoạt thiết yếu của xã hội... Và những lễ như ngày Tình Yêu (Valentine’s Day, Mother’s Day hay Father’s Day) lại thuần túy nhân sinh và càng ngày càng bị tính chất thương mại-kinh tế lũng đoạn... Chỉ Memorial Day cho đến nay vẫn có vẻ đáp ứng nhu cầu cần thiết của xã hội Mỹ một cách thuần nhất hơn cả, và xem ra có nội dung bao trùm lên tất cả những ý nghĩa của các ngày lễ khác. Ngoài ra, chúng ta không thể không nhìn ra những xung

đột có tính cách chính trị và vấn đề đối xử công bằng về màu da, giới tính và giai cấp...hiện đang biến thành những bạo động xuất hiện xen kẽ vào dịp này nữa. Nhưng sâu sắc nhất theo tôi nghĩ phải là:

- Nội dung tưởng niệm được diễn ra trong những cuộc lễ lạc ở khắp Hoa Kỳ mà tôi nhận ra rằng chẳng bao giờ nó chỉ giúp ta soi rọi quá khứ không thôi, mà nó còn thúc đẩy ta phóng chiếu những gì hiểu biết cập nhật mới nhất về quá khứ của dân tộc này vào những dự tính thực hiện của đời sống đang cần thiết trải ra ở trước mặt. Nghĩa là nội dung tưởng niệm sống động thì bao giờ cũng gồm cả ba giai đoạn, quá khứ, hiện tại và tương lai, đúng với chỉ tiêu “Muốn dự tính phóng tới tương lai xa bao nhiêu thì phải cứu xét sâu vào quá khứ bấy nhiêu”.

- Nhưng nếu chỉ bao gồm ý nghĩa như vừa diễn tả trên thì vẫn chưa đủ. Nghĩa là như vậy mới chỉ thỏa mãn chiều thời gian không thôi. Tưởng niệm còn phải mở rộng ra khỏi biên giới quốc gia, với tới những khốn khó gian nan hiện nay của dân cư ở các dân tộc khác, và những biến động đang diễn tiến của khí hậu- thiên nhiên- vũ trụ hiện có ảnh hưởng trực tiếp hay gián tiếp đến sức sống của con người, trong vòng nhân sinh nữa. [Sự kiện khí hậu toàn cầu thay đổi mỗi lúc một mạnh, ảnh hưởng đến chính sách và đời sống của dân cư thế giới qua bài “ Hot over climat change” trang Opinion 3, và tin buổi tiệc gây quỹ này 16 tháng Năm 2015 của The Orange Coast Memorial Foundation được \$80,00 để xây dựng bộ phận cấp cứu của Orange Coast Medical Center trang 2 Phần Business, Sunday, May 31, 2015 của OC Register. Đồng thời, một tuần nay rất nhiều hội đoàn cũng như các tôn giáo trong cộng đồng gốc Việt đều rầm rộ tổ chức nhiều hình thức khác nhau để gây quỹ cứu trợ cho nạn nhân Nepal, hiện chưa công bố tổng kết số tiền quyên góp của

đồng bào vào cuối tuần. Vấn đề Biển Đông lại sôi động hẳn lên trong các bài như “Heat, Little fury on China Sea Islands” (OC Register) và “China again pressed on islands” (L.A. Times) ra cùng Chủ nhật nêu trên...]

Tưởng niệm để cụ thể hành động.

Những chi tiết chúng ta vừa sơ lược đề cập đến như kể trên dẫn dắt tôi đến hai nhận xét cụ thể là:

- Những sự kiện quá khứ được nhắc lại hằng năm bằng những ngày lễ lạc, nhưng bao giờ cũng luôn luôn phong phú cả về hình thức tổ chức lẫn nội dung ý nghĩa, hơn năm trước đây. Nghĩa là không phải chỉ nêu lại sơ sài sự kiện mà luôn đào sâu để mong tìm ra những yếu tố mới của sự kiện ấy. Nguyên nỗ lực tìm ra những cái yếu tố mới của một sự kiện lịch sử đã qua rồi, cũng nói lên bước biến động tiến về tương lai của con người đang sống và muôn cho sức sống của mình mỗi lúc một tươi mới và tiến bộ, luôn hướng quá khứ sống động vào trong những dự trù sắp tới.

- Bên cạnh và song song với mấy điểm nêu trên, chúng ta còn có bốn phạm diện đạt sự kiện đang diễn ra làm sao cho gần với thực tại nhất. Có nghĩa rằng sự kiện nào xảy ra không bao giờ chỉ toàn là những thể hiện được coi là tích cực không thôi, mà nó còn gồm cả những yếu tố người ta mệnh danh là tiêu cực nữa. Chẳng hạn như lễ Memorial Day vừa qua không phải chỉ những thể hiện được gọi là tích cực mà còn những vụ bạo động cũng tiêu biểu (vốn phát xuất từ những nguyên nhân sâu xa khác nhau) khiến bắt buộc người ta phải suy nghĩ để tìm cách chấn chỉnh. Rồi ngay trong những thể hiện có tính cách nhân đạo, như những hoạt động từ thiện gây quỹ, cũng khiến chúng ta liên tưởng đến một kết quả thống kê mới đây cho

biết rằng số tiền quyên góp được thường thực sự nhiều nhất chỉ 25% đến tay đối tượng thụ hưởng, chi phí quản trị điều hành và chuyên giao chiếm mất 50%, và 25% còn lại được tính vào phần thất thoát hay được chuyển sang mục tiêu nào khác. Người ta cần biết vậy để luôn luôn thúc bách vấn đề điều chỉnh nữa chứ!

Vòng sinh thái biến động không ngừng

Tóm lại, từ sinh hoạt của Memorial Day năm nay trên bình diện bao quát, chúng ta có thể rút ra được một số yếu tố hướng dẫn nhận định rằng:

- Bất cứ một sự kiện nào thể hiện ra cũng cần phải được quan sát và nhìn rõ một cách khách quan, bao gồm hầu hết những yếu tố cần thiết đã xảy ra, để có sự hiểu biết một cách chính xác. Như vậy mới thực sự bổ ích cho kinh nghiệm đời sống.

- Xét sâu vào diễn tiến sự kiện thì chúng ta càng tìm kiếm được ra những thể hiện phong phú, càng đối chọi nhau, càng có tính cách mâu thuẫn nhau, càng phức tạp bao nhiêu thì lại càng khiến sáng rõ vấn đề và càng sống động hữu ích bấy nhiêu

- Căn bản của sự kiện là biến động (dịch), biến động trong (diễn tiến) sự kiện và biến động ngoài (nguyên nhân và kết quả, hậu quả) của sự kiện: Thể hiện này bật ra thành thể hiện khác (di dịch), các thể hiện liên hệ với nhau và tác động lẫn vào nhau (giao dịch) tạo nên những thể hiện khác nữa (biến dịch). Cái cốt lõi của sự kiện là luôn luôn phải biến động (dịch) được chúng ta hiểu và thi hành đúng như vậy thì chúng ta sẽ nắm vững nguyên tắc vận hành (bất dịch) của sự kiện vậy.

- Tuyệt đối chỉ hiện diện đúng nghĩa khi chúng ta hiểu là mọi sự mọi vật đều xuất hiện một cách tương đối.

Tưởng niệm, làm mới lại đời sống.

Sáng nay, thứ Ba mùng 2 tháng Sáu 2015, đọc được ba tin mới nhắc nhở tôi về vấn đề cập nhật hóa và điều chỉnh, về quá trình tái xét và biến đổi của những hiện tượng trong đời sống:

-Tin thứ nhất, vận động viên điền kinh Bruce Jenner nổi tiếng từ cuộc thi Olympics Mùa Hè năm 1976, đến nay đã 65 tuổi và đổi giới tính, vừa được đưa hình trông ‘rất hấp dẫn’ lên bìa tạp chí Vanity Fair số ra đầu tháng Sáu này, với câu khẳng định “Hãy gọi tôi là Caitlyn”, chứ không còn là Bruce nữa! (các bài viết “A coming out and a cliché”, trang A1, “Jenner faces crowd with style” trang E1 của L.A. Times; và “Caitlyn Jenner makes magazine cover”, trang News1, “Caitlyn Jenner unveils her transition from Bruce”, trang News 6, O.C. Register)

-Tin thứ hai cho biết là kế hoạch chống khủng bố liên bang (the federal anti-terror program) bắt đầu có hiệu lực thì rộ lên các cuộc họp bàn của những cộng đồng gốc người Hồi giáo khắp các tiểu bang Hoa Kỳ, nhất là ở địa phương Nam Cali, đã nêu ra hiện tượng rằng khi đề cập đến làn sóng thanh niên nam nữ người Mỹ bị dụ theo bọn IS (Islamic State) hay các nhóm khủng bố khác ở Trung Đông, người ta mặc nhiên đều cho là các thành phần thuộc cộng đồng gốc Hồi giáo đang sinh sống ở Hoa Kỳ cả. Trong các cuộc thảo luận này họ đặt thẳng vấn đề “Tại sao (chỉ nhắm vào) chúng tôi?” và “Tại sao không phải là chúng tôi?”; họ nêu ra nhiều cá nhân đã nói gót các nhóm Hồi giáo quá khích không hề chỉ vì gốc Hồi giáo, và xác nhận rằng “Then chốt chính không phải chỉ là vấn đề của người Hồi giáo, mà là vấn đề con người (nói chung), của tất cả dân cư ở Mỹ”, và họ khẳng định “Quý vị không thể chỉ nhắm vào nhà thờ và dân Hồi giáo (không thôi). Phản ứng kiêu loạn xạ như thế cần phải chấm dứt” (bài

“Local Muslims on edge over ISIS” trang News1, O.C. Register) [Mời quý vị độc giả đọc thêm bài “Người Buôn Gió, từ giang hồ đến cải cách xã hội” của Hà Giang, trích của nhật báo Người Việt, trong phần Phụ Lục.]

-Tin thứ ba, trong buổi họp của Quốc hội Hoa Kỳ thứ ba, mùng 2 tháng 6 này, với 67- 32 phiếu bầu Thượng viện đưa ra giới hạn cho một kế hoạch mới nhằm giảm thiểu quyền hạn của Ủy ban An Ninh Quốc Gia (the National Security Agency, NSA) trong việc theo dõi lén điện thoại tư nhân của dân chúng và các quan chức trên thế giới. Đây là biện pháp đáp ứng vấn đề lưu tâm mức độ đảm bảo quyền tự do cá nhân mới nhất được áp dụng sau khi vụ khủng bố tấn công vào ngày 9-11 năm 2001. Chính phủ Mỹ bắt đầu thi hành luật Patriot Act đã được thiết lập. Biện pháp này được coi như kết quả điều chỉnh chính sách chống khủng bố toàn cầu của Hoa Kỳ kể từ năm 2013, cựu nhân viên khế ước NSA Edward Snowden đã tiết lộ rằng chương trình lén theo dõi dân chúng của NSA đã châm ngòi cho một trường thảo luận sôi nổi khắp nơi về quyền riêng tư truyền thống của dân Mỹ lẫn cuộc chiến chống khủng bố. Ba tin tiêu biểu mới nhất nêu trên đã khiến tôi càng lúc càng tự khẳng định rằng tưởng niệm nếu chỉ thuần túy tiêu cực để thỏa mãn chỉ một mục đích là tưởng nhớ quá khứ thì không bao giờ có sức sống động trong cuộc sống chúng ta, không bao giờ tạo nên được bước sáng tạo để làm mới được hiện tại và tiến vào tương lai: Tưởng niệm nếu muốn có ý nghĩa tích cực thực sự thì bắt buộc phải đưa tới chiều hướng làm mới lại đời sống(*). Khái niệm này không hề mới mẻ gì: Cách đây ít nhất là mấy ngàn năm trước ông cha ta đã biết rất rõ điều này rồi, bằng chứng rằng sách Đại Học, đoạn 3 đã có ghi lại câu: “Nhật tân, nhật nhật tân, hựu nhật

tân”, “Ngày mới, ngày một mới, lại ngày mới”.

Tưởng niệm, tiếp nối vòng nhân sinh

Đồng thời, tôi bỗng nhớ lại rằng trong truyện ngắn Đường Về Gian Nan đăng trong cuốn Dấu Bề của tôi do Người Việt xuất bản năm 1986, con gái của Staline, bà Svetlana đã từng thành công trong việc theo chồng là người gốc Ấn Độ mà thoát ra khỏi Nga Liên Xô, sang sống ở Hoa Kỳ 17 năm. Theo nội dung tôi viết lại câu chuyện của bà ở truyện ấy thì khi bà đã 58 tuổi, mà vì lòng nhớ quê hương và nhất là không muốn cho đứa con gái duy nhất của bà, Olga Peters, lúc ấy được 13 tuổi mà không bị mất gốc, Svetlana đã ép mình trở về nước Nga để mong được sống những ngày tháng cuối đời tại xứ sở gốc của mình... nhưng thực tế bà đã phải chịu khổ ải vô vàn trên đường trở về vào tháng 11 năm 1984 ấy. Mở đầu truyện này, tôi có đề hai câu thơ trích từ bài Cổ Phong của Lý Bạch (701- 762) là “Thả phục qui khứ lai, kiếm ca hành lộ nan”, tôi tạm phiên dịch cho dễ hiểu bằng Việt ngữ: “Thôi ta về quách cho xong, vỡ gươm mà hát rằng đường gian nan”. Với hiện trạng quê hương hiện tại, tôi thấy thực tế bây giờ mà về sống ở tại đất nước mình thì cũng phải “gian nan” rồi đấy, chắc chắn gian nan không kém gì thời bà Svetlana trở về Nga cách đây ba mươi năm trước đây: Mặc dù những hình thái và phương cách gian nan của cuộc sống có thể khác nhau, nhưng thực chất vẫn là một mà trạng thái sống ở một xã hội hỗn loạn mất gốc bây giờ thì cũng chắc chắn phải kinh hoàng hơn xưa nhiều. Hơn nữa, chọn thay đổi đời sống thì đương nhiên phải chấp nhận gian nan, nhưng gian nan mà biết chắc trước là không vì mục đích thăng tiến, thì cứ chịu gian nan để mà làm gì? Do đó tôi đã đưa

ra hai câu thơ của Lý Bạch để viết về trường hợp bà Svetlana, nhưng từ đó đến nay tôi chưa hề nhớ lại hai câu đó, trừ lần này. Lần này tôi có nhớ lại hai câu thơ tiêu đề ấy là cũng chỉ đặc ý ở sự gian nan trong đời sống để thăng hoa, còn chữ “về” ở đây chỉ mang nội dung văn hóa, nghĩa là trở về với căn bản gốc dân tộc. Tâm sự này tôi muốn phóng chiếu vào hai câu thơ đã được Trần Tuấn Kiệt sáng tác cách đây trên nửa thế kỷ rồi Hai câu thơ ấy là:

“Xưa kia ta bước lên đường

Gió chiều bay áo, ánh dương thâm mờ”

Hai câu này sở dĩ tôi còn nhớ cho đến tận giờ là vì chúng đã đáp ứng với tâm tình mang nặng chút ngạo mạn vốn có trong thời trai tráng ấy của tôi. Còn bây giờ thì tôi mạn phép thêm bớt mấy chữ để có thể lột tả ý tưởng hiện tại của mình:

“Từ khi ta bước lên đường

Gió chiều bay áo, ánh dương rạng ngời.

Thứ Hai, 02/ June/ 2015- Viết thêm vào July/ 2017.

Phu lục

(*) Ngày 6 tháng Giêng năm 1941, trong bài diễn văn trước Quốc Hội, Tổng Thống Mỹ Franklin D. Roosevelt nêu ra Bốn Quyền Tự Do được xem là căn bản của người dân, đó là:

- Tự do tín ngưỡng tôn giáo (Freedom of religious belief): Một người có thể lựa chọn theo một tín ngưỡng hoặc không theo tín ngưỡng. Bất cứ tôn giáo tín ngưỡng nào cũng không thể vì niềm tin của mình mà cấm cản quyền tự do tôn giáo tín ngưỡng của người khác.

- Tự do biểu đạt (Freedom of expression): Tín ngưỡng phải nhờ biểu đạt để thực hiện. Tự do biểu đạt bao gồm các quyền tự do: ngôn luận, xuất bản, lập

hội, lập đảng, biểu tình, bãi công, sáng tạo, thảo luận.

- Tự do khỏi khốn cùng (Freedom from Want): Tương tự như quyền phát triển đời sống, quyền tự do này liên quan đến các phương diện lao động, đi lại, giáo dục, thương mại, văn hóa, nghỉ ngơi.

- Tự do khỏi nỗi khiếp sợ (Freedom From Fear): Tương tự như quyền sống, quốc gia không được để cuộc sống của công dân chìm trong nỗi khiếp sợ. Ở đây hàm nghĩa không được phép xâm phạm bất hợp pháp thân thể và tài sản người khác, không được khám xét vô bằng cớ, không được phi báng làm nhục người khác.

Tự do tôn giáo tín ngưỡng và tự do biểu đạt là hai quyền lợi đã được bảo vệ trong Tu Chính Thứ Nhất của Hiến Pháp Hoa Kỳ, dưới tên gọi tự do tôn giáo và tự do ngôn luận. Hai cái tự do tiếp theo nói lên hai nhu cầu an ninh của người dân, an ninh kinh tế và đặc biệt là an ninh khỏi sự đe dọa của chính quyền nơi quốc gia mà họ đang sống. TT. Roosevelt nói về tự do khỏi nỗi khiếp sợ trong bối cảnh thế giới đang bị bao trùm bởi màn đêm của Thế Chiến Thứ Hai và sự khủng bố của Đức Quốc Xã. Cùng năm đó, Hoa Kỳ tuyên chiến với Đế Quốc Nhật đang bành trướng ở Á Châu. Tự do khỏi nỗi khiếp sợ trở thành mục tiêu cao thượng của Hoa Kỳ, lúc đó đang chuyển mình từ thế cô lập để sang đối đầu với các nguy cơ trên thế giới, mặc dầu mục tiêu trực tiếp đưa đến chiến tranh Mỹ-Nhật vẫn là Nhật ném bom Trân Châu Cảng.

Tự do khỏi nỗi khiếp sợ là một nguyên tắc căn bản mà chính phủ Roosevelt thúc đẩy trong việc hình thành Liên Hiệp Quốc. Bốn quyền tự do, trong đó có tự do khỏi nỗi khiếp sợ, đã được đưa vào Lời Tựa của Tuyên Ngôn Quốc Tế Nhân Quyền: "Whereas disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and

the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed the highest aspiration of the common people.”(Xét rằng việc coi thường và khinh miệt nhân quyền đã đưa tới những hành động dã man làm phần nô lương tâm nhân loại, và việc đạt tới một thế giới trong đó mọi người được tự do ngôn luận và tự do tín ngưỡng, cùng tự do khỏi sự sợ hãi và khốn cùng, được tuyên xưng là nguyện vọng cao cả nhất của con người).

Gandhi cũng đã nói: “The greatest gift for an individual or a nation ... was abhaya, fearlessness, not merely bodily courage but absence of fear from the mind.” (Món quà lớn nhất cho một cá nhân hay một quốc gia ... là abhaya, bản chất vô úy, không phải chỉ cái dũng của thân mà còn là sự vô hiện hữu của nỗi sợ hãi từ tâm.” Gandhi trích dẫn lời của Chanakya và Yagnavalka, hai triết gia lỗi lạc của Ấn Độ từ thời cổ đại: “Trách nhiệm của những người lãnh đạo quân chúng là làm cho quân chúng không còn sợ hãi.”² Bà Aung San Suu Kyi đã dùng câu nói của Gandhi trong diễn văn của bà, Tự Do Khỏi Sợ Hãi. Theo bà, “không phải quyền lực dẫn đến thối nát (corruption) mà chính là nỗi khiếp sợ...”...(Trích từ bài ĐỨC TÍNH VÔ ÚY của Minh Phúc Trần Quốc Hưng từ usaelection@googlegroups.com;))

“Chủ nghĩa xã hội là một hệ tư tưởng của sự thất bại, là tiếng kêu của sự ngu dốt, là lời truyền giáo của sự ghen tị, ưu điểm của nó là chia sẻ đồng đều sự nghèo khổ.” -

Winston Churchill.